

SUMERISK

PENSUMLITTERATUR

26. mai 2024

*Listen vil oppdateres, da særlig med tillegg av anbefalt litteratur, før semesterstart.
Siste versjon av listen ligger her: www.filologi.no/pensum/2024/sumerisk.pdf.*

Nedenfor finnes en veiledende liste over pensumlitteratur for dette kurset. Etter bekreftet opptak anbefales det at man anskaffer et eksemplar av innføringsboken før første undervisningstime. Det forventes ikke at man leser alt i denne litteraturlisten, men det er nødvendig å kjenne til de viktigste referansene i faglitteraturen. Kun innføringsboken og materiale utdelt i undervisningstimene er obligatorisk pensum.

Litteraturen er delvis åpent tilgjengelig på internett, ellers finner man det meste i Universitetsbiblioteket på Blindern (Georg Sverdrups hus). Pensumlitteraturen er også tilgjengelig i Norsk filologisk institutts bibliotek (studenter som ønsker tilgang bes ta kontakt med instituttet via [e-post](#)). De fleste titlene i litteraturlisten nedenfor har lenker til enten bibliotekets eksemplar eller til en digitalt tilgjengelig versjon.

INNFØRINGSBOK

John L. Hayes, *A Manual of Sumerian Grammar and Texts*. 3rd ed. Malibu: Undena Publications 2018. [[> PHI-BIB](#)]

ANDRE INNFØRINGSBØKER

Gábor Zólyomi, [An Introduction to the Grammar of Sumerian](#). Budapest: Eötvös University Press 2017. [[> PHI-BIB](#)]

Konrad Volk, [A Sumerian reader](#). 2nd rev. ed. Roma: Pontificio Istituto Biblico 1999. [[> PHI-BIB](#)]

TEGNLISTER

- René Labat, *Manuel d'épigraphie akkadienne*. 6e éd. Paris: Geuthner 1995. [> [PHI-BIB](#)]
- Mittermayer, Catherine (2006). [Altbabylonische Zeichenliste der sumerisch-literarischen Texte](#). Fribourg, Switzerland / Göttingen, Germany: Academic Press / Vandenhoeck & Ruprecht. [> [PHI-BIB](#)]
- Rykle Borger, [Mesopotamisches Zeichenlexikon](#). Münster: Ugarit-Verlag 2004.

KILESKRIFT

- C[hristopher] B[romhead] F[leming] Walker, «Cuneiform». *Reading the past: Ancient writing from cuneiform to the alphabet*, red. J.T. Hooker. London: British Museum Publications Ltd 1990, s. 14–73. [> [PHI-BIB](#)]

REFERANSEGRAMMATIKKER

- Bram Jagersma, [A Descriptive Grammar of Sumerian](#). PhD Thesis. Universiteit Leiden 2010.
- Marie-Louise Thomsen, [The Sumerian language: an introduction to its history and grammatical structure](#). 2nd ed. København: Akademisk Forlag 1987.
- Dietz Otto Edzard, [Sumerian grammar](#). Boston, MA: Brill 2003.
- Pascal Attinger, [Éléments de linguistique sumérienne: la construction de du₁₁/e/di "dire"](#). Fribourg: Editions Universitaires Fribourg Suisse 1993.

ORDBØKER

- Åke Sjöberg et al., red., *The Electronic [Pennsylvania Sumerian Dictionary](#)* (ePSD).
- Daniel A. Foxvog, [Elementary Sumerian Glossary](#). Revised 2022. [> [PHI-BIB](#)]
- Walther Sallaberger, red., [Sumerisches Glossar](#). Fassung vom 22.10.2020.

KORTFATTEDE LINGVISTISKE SPRÅKPORTRETT

- Piotr Michalowski, «Sumerian». *A Companion to Ancient Near Eastern Languages*, red. R. Hasselbach-Andee. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc. 2020, s. 85–105. [> [PHI-BIB](#)]

Piotr Michalowski, «Sumerian». *The Ancient Languages of Mesopotamia, Egypt and Aksum*, red. Roger D. Woodard. Cambridge: Cambridge University Press 2008, 6–46. [> [PHI-BIB](#)]

Gábor Zólyomi, «[Sumerisch](#)». *Schriften und Sprachen des Alten Orients*. 4., überarbeitete und aktualisierte Auflage, red. M. Streck. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 2021, s. 31–64.

Adam Falkenstein, [Das Sumerische](#). Leiden: Brill 1964.

SPRÅK- OG KULTURHISTORIE

Ola Wikander, «Sumerisk». *I døde språks selskap: en bok om veldig gamle språk*. Oslo 2009. [> [PHI-BIB](#)]

Jens Braarvig, red., [Sumeriske skrifter](#). Oslo: Bokklubben 2006.

Jeremy Black, «Sumerian», i: J. N. Postgate (red.), [Languages of Iraq, Ancient and Modern. London: British School of Archaeology in Iraq](#), 2007, s. 5–30. [> [PHI-BIB](#)]

Gordon Whittaker, «[The Sumerian Question: Reviewing the Issues](#)». *Ethnicity in Ancient Mesopotamia*. Papers Read at the 48th Rencontre Assyriologique Internationale. Leiden, 1-4 July 2002, red. van Soldt, W. H. Leiden: Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten 2005, 409-429.

Peter T. Daniels, «The Decipherment of Ancient Near Eastern Languages», i: R. Hasselbach-Andee (red.), *A Companion to Ancient Near Eastern Languages*. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc. 2020, s. 3–26. [> [PHI-BIB](#)]

Christopher Woods, «The Emergence of Cuneiform Writing», i: R. Hasselbach-Andee (red.), *A Companion to Ancient Near Eastern Languages*. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc. 2020, s. 27–46. [> [PHI-BIB](#)]

Samuel Noah Kramer, [The Sumerians: their history, culture, and character](#). Chicago: University of Chicago Press 1963.

Gebhard J. Selz, [Sumerer und Akkader: Geschichte, Gesellschaft, Kultur](#). 3., aktualisierte Auflage. München: C.H. Beck 2016.

NETTRESSURSER

- [The Cuneiform Digital Library Initiative](#) (CDLI).
- [The Digital Corpus of Cuneiform Lexical Texts](#) (DCCLT).

- [Electronic Text Corpus of Sumerian Literature](#) (ETCSL).
- [Reallexikon der Assyriologie](#) (RLA).
- Ø. Bjøru and J. Weinbender, <https://zeichenliste-dev.herokuapp.com>.
- [Electronic Tools and Ancient Near Eastern Archives](#) (ETANA).

VIDERE STUDIER AV SUMERISK

For videre studier av sumerisk ved Norsk filologisk institutt se våre nettsider om forskningsseminarer.

Et fullstendig studium av sumerisk fordrer også kjennskap til assyriologi og til de andre store «kileskriftspråkene», særlig akkadisk (et semittisk språk) og hettittisk (et indoeuropeisk språk). Norsk filologisk institutt holder forskningsseminarer med originaltekster på flere av disse språkene. Interesserte studenter ønskes velkommen til disse seminarene. Norsk filologisk institutt formidler også kontakt med ledende universitetsmiljøer i utlandet.

OM PENSUM OG FILOLOGISKE STUDIER

Filologiske innføringskurs har som regel fire typer pensumlitteratur: (1) innføringsbok, (2) ordbok, (3) referansegrammatikk og (4) håndbøker og sekundærlitteratur. I tillegg finnes i mange tilfeller øvingsbøker og ressurser på Internett. En god innføringsbok kan gjøre nytte som både grammatikk, ordbok, øvingsbok og en sjelden gang som innføring til sekundærlitteraturen. Den filologiske metode gjelder også for studier av talespråk, men må da suppleres med samtaleøvelser. Når man studerer talte språk bør man også tidlig lære å hilse og føre enkle samtaler, gjerne samtidig med studier av skrift og uttale.

For å lære et klassisk skriftspråk godt må man studere inngående en god innføringsbok, gjøre seg kjent med ordbøker og referanselitteratur, pugge ord (helst ved å lage egne glosesbøker og flashcards) og ikke minst lese setninger

og etter hvert tekster jevnlig. Det tar lang tid å sette seg inn i et språk og en skriftradisjon på denne måten, og de fleste må studere minst én time per dag i omtrent et år for å få en god grunnleggende kjennskap til språket. I tillegg til å daglig lese noen sider i læreboken, pugge ord på trikken, lese setninger høyt for seg selv, osv., bør man arbeide grundigere, tilsvarende én arbeidsdag eller mer, minst én gang eller to i uken. Gode kurs og innføringsbøker følger en progresjon som er tilpasset en slik arbeidsmengde. Med gode teknikker og hardt arbeid kan man i mange tilfeller lære den grunnleggende grammatikken og et basisordforråd det første halvåret og deretter anvende mer tid på lesning av tekster og bruk av ordbok og referansegrammatikk det andre halvåret. Håndbøker og sekundærlitteratur bør man gjøre seg fortløpende kjent med, gjerne også lettleste fremstillinger av den kulturtradisjonen språket tilhører. For klassiske skriftspråk finnes ofte en rekke gode ressurser gratis tilgjengelig som PDF eller i andre formater, ettersom mange av standardverkene er relativt gamle og ikke lenger opphavsrettsbeskyttet.